

Agárdy Gábor - Ikonkiállítás

Legutóbb január 18-án, Budapesten a K11 Művelődési és Kulturális Központ Galériáján (1075 Bp. Király u. 11.) volt megtekinthető Agárdy Gábor ikonkiállítása, amely igen nagy élményt jelentett a szerencsés látogatóknak, akik véletlenül tudomást szereztek róla. Minél többször és megfelelő szervezéssel kellene felhívni a művészetek iránti érdeklődők figyelmét Agárdy Gábor ikonfestő páratlan alkotásaira. *M*

Kazáni Istenanya

Agárdy Gábor (eredetileg Arkalián Gábor vagy Gabriel Arkalijan) örmény családból származott, nagyapja az örmény holokauszt egyik szenvedő áldozata volt. Szüleinek a mézárálás elől sikerült Erdélybe menekülniük. Ő már Szegeden született 1922-ben.

Köztudomású, hogy Agárdy Gábor a színművészetben kívül a képzőművészetben is maradandót alkotott. Festészet iránt érdeklődése igen korán, már gyermekkorában kialakult. Maga írta meg visszaemlékezésében, hogy a festészettel 6 éves korában, Szegeden találkozott először, amikor egy labdával berúgta Erdélyi

Mihály festőművész ablakát: „A labda miatt mentem be – írja - , a festészet miatt maradtam ott.” Erdélyi szárnyai alá vette a „kis szárnyeteget”, tanította, így vált élete elmaradhatatlan részévé a festés. 1968-ban az Egri csillagok című film forgatásán Bulgáriában az egyik szünnapon Szófiában barangolva, a felhőszakadás elől egy templomba menekült. A templomszolga az altemplomban csodákat, nyolcszáz éves festett fatáblákat mutatott neki. Ekkor érezte meg, az ikonfestés a küldetése: „belém csapott a megvilágosodás, hogy nekem ikonokat kell festenem” – írta.

Technikailag és technológiailag egyaránt felkészülten alkotott. Műveit száz-százötven éves deszkadarabokra készítette, és ősi minták alapján, ikonfestő színekkel festette. Vidéki barátait kérte, hogy ha valamely padláson régi vörösfenyő tábláról tudnak, szóljanak. Jó barátságban volt Szász Endrével – aki mellesleg az Egri csillagok díszlettervezője volt -, tőle tanulta a az aranyozás technikáját, s tőle kapott műveihez aranyfűstöt. Alkotásait 1967 óta több önálló kiállításon, nagy elismerést aratva mutatta be. Ikonfestményei otthonra találtak Magyarországon például a Pannonhalmi Apátságban, II. Alekszij orosz patriárka számára ajándékozott műve az oroszországi Danyilov Kolostorban, s II. János Pál pápa számára, Szent István Királyról készített ikonja a Vatikánban

(utóbbi személyesen adta át a pápának). Technikáját olyan szintre fejlesztette, hogy 2001-ben, amikor Moszkvában volt kiállítása, az egyik múzeumigazgató megesküdött, hogy középkori mester munkáit látja – azt hitte, ez egy gyűjtemény. Valóban gyönyörűek a kiállított ikonok.

Agárdy énekel: <https://www.youtube.com/watch?v=KVd4KQc-DQE>

Pár szó az ikonokról

Az első ikonok gyakorlatilag a kereszténység terjedésével kezdtek megjelenni az i.u. II. század környékén. Ikonok tulajdonképpen egy tárgyra festett keresztény szentmást nevezzük. Az ikonok Kelet-Európában terjedtek a legjobban.

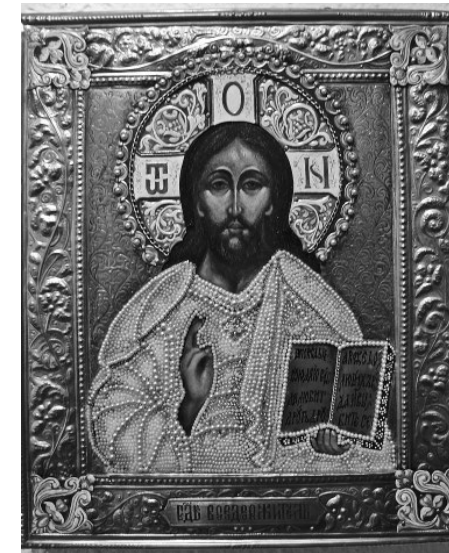
A bizánci hatás érvényesülésével az ikonok a Kijevi Ruszban váltak használatossá, és manapság éppen az orosznyelvű területeken vannak a leginkább elterjedve.

Az ikonfestésnek nagyon komoly hagyománya volt a Kijevi Rusz korától kezdve. Az ikonfestők nagyon szigorú szabályok, az egyház által lefektetett kánon által kell, hogy dolgozzanak, maga a festő arra koncentrált, hogy az ikonok lelket adjon, minél közelebb hozza azt az emberhez. Ez pontosan megnyilvánult az egyik leghíresebb ikonfestő, Andrej Rubljov (1360-1428) alkotásaiból, akik képeinek kifejezett egyéniséget és orosz vonásokat tudott adni. Magát az ikonfestő mestert azonban régen nem tartották az ikon szigorúan vett szerzőjének: úgy gondolták, hogy a szent ikont maga az Isten rajzolja meg az adott mesteren keresztül.

Az ikon rajzolásánál fontos, hogy az ikonoknak nincs linearitása és nincs időbelisége sem: az egyházi tanítás szerint Isten mindenhol jelen levő és Isten örökkévaló.

A hagyományos ikonokat tömör, kemény fából hozták létre. Az egyházba vetett

hitnek szilárdnak és csorbíthatatlannak kellett lennie, így egy ilyen ikonok mindent el kellett viselnie. A szentképek legerőteljesebb anyaga a hársfa volt, de készítettek ikonokat többek között bükkből és erdei fenyőből is. A fában ezután középen egy kisebb bemélyedést véstek ki, ahová a kép

került, és meghagytak egy néhány centiméteres keretet, amely kimagaslott a kép körül.

A fát ezután enyvvvel kellett előkészíteni, ez volt az úgy nevezett levkasz, amely általában gipszből és hal eredetű ragasztóból készült. A levkasz forró állapotban vitték fel, több rétegben, és hosszú ideig hagyták száradni. A lekezelt felületet ezután még sokáig egyengették, csiszolták és polírozták.

Ezután kerülhetett fel a képre a megszületendő rajz kontúrja: előbb nagy vonalakban, majd apró részletekben kidolgozva. Ha megvolt a rajzminta, jöhetett az aranyozás, amihez általában 24 karátos aranyat használtak. Az ikon szélét aranyozták be, arany keretet adva a képnek, a szentek

glóriáit, egyes ruha elemeket és stb. Az aranyozás volt talán az ikonfestés egyik legnehezebb része, mert hajszálvékony anyaggal kellett dolgozni, amely ráadásul nagyon drága anyag is volt.

Az aranyozás után került sor a kép többi részének a befestéséhez. Ehhez a legtöbb

esetben tempera festéket használtak, amelyet tojás sárgájából és vízből keverték ki. Utoljára, legvégső elemként a szentek arcát rajzolták rá az ikonra.

Az elkészült képet ezután speciális olaj alapú lakkal kezelték le, majd felszentelték.

(Az iPademről küldve)

Áldott Húsvéti Ünnepeket kíván minden kedves Olvasójának az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület.

Hrisztosz háréáv i méréloc – ornéal é Harutjun Hrisztosi Hrisztosi! (Gyergyószentmiklós)

Krisztus feltámadt a halálból – áldott Jézus Krisztus feltámadása!

Kerek évforduló

100 évvel ezelőtt, 1916. március 3-án született

dr. Issekutz János

kúriai bíró, ügyvéd, jogtanácsos, a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészég jogtanácsosa, a Bp. Főv. XII. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnökhelyettese, 1996-ban Kiss Ernő és Lázár Vilmos-díjas, 2006-ban posztumusz Szongott Krisztof díjazott.

Kisküküllő megyei Erzsébetvárosban született tiszta erdélyi örmény családban úgy apai, mint anyai ágon. Felmenői a nemesiséget szerzett erzsébetvárosi Issekutz és Zachariás, valamint a szamosújvár-németi Dániel család tagjai voltak. Örmény katolikus rítus szerint nyert keresztiséget.

Mélyen hívő családban nevelkedett. Elemi iskoláit magyar és német iskolákban végezte Erzsébetvárosban és Brassóban, majd az erzsébetvárosi román tannyelvű gimnáziumban tanult. 17 éves korában kitüntetéssel érettségizett. Serdülő ifjúként

jutott árvaságra húgával együtt, amikor törvényszéki bíró édesapja elhunyt. Apai nagyapja ugyancsak dr. Issekutz János ügyvéd, városi tiszt ügyész, a gyulafehérvári Római Katolikus Püspökség ügyvédje, a Gyulafehérvári Hírlap lapfőmunkáseje és főszerkesztője volt.

Édesanyja Zachariás Jozefa, nagyapja dr. Zachariás Simon orvos, aki budapesti (Rókus kórház) állását hagyta ott, hogy hazatérjen szülővárosába és a „szegények orvosaként” élje le életét nagy megbecsülésben és szeretetben, úgyis, mint az erzsébetvárosi örmény katolikus egyháztanács oszlopos tagja. Ősei az erdélyi, erzsébetvárosi betelepülés során (XVII. sz.) elévülhetetlen érdemeket szereztek, amelyet címeres nemességgel honorálta az uralkodó. A család történetét Bodurian János szépvízi örmény katolikus plébános Vörös hold c. könyvében (Szépvíz, 1930), Összetört harangok elbeszélésében örökölte meg az utókor számára.

Kora ifjúkorától arra törekedett, hogy keresztény neveltetését, hatalmas tudásvágyát, az emberek iránti szeretettel, önzetlen segítséssel ötvözve mielőbb segíthesse édesanyját és húgát. 20 évesen végzi el (összevont évfolyamokkal) kitüntetéssel a kolozsvári román jogi egyetemét, állami ösztöndíjjal. 22 évesen ugyancsak kitüntetéssel, megszerezte a jogtudományi doktorátust. 1939-től Kőhalomban dolgozott, ahol a peres ügyekben – egyedülként az országban - 3 nyelven: magyarul, románul és németül tárgyalt, a peres felek igényei szerint. 1941-ben Budapesten leteszi a bírói és ügyvédi szakvizsgát. Besztercén, Bánffyhunyadon, majd Kolozsváron lesz járásbíró.

1942-ben megnősül Marosvásárhelyen, felesége a szászrégeni, lófő székely

származású Pataky Erzsébet, akitől 2 leánygyermek született a háború alatt: Anna Mária és Sarolta Erzsébet.

A II. világháború alatt 1944-ben hadiszolgálatra hívják be, míg felesége Anna Mária lányával Bánffyhunyadról menekül Magyarország felé és hozza világra Sarolta lányát Nován, Zala megyében. A család minden értéke, ingósága Erdélyben maradt.

1945 tavaszán amerikai hadifogságba kerül, ahonnan ősszel megszökik. A Dombóvári Járásbíróságon, majd 1947-től a budapesti Törvényszéken, s a Kúrián dolgozik polgári ügyszakban. Nemcsak Romániában, hanem Magyarországon is a legfiatalabb bíróként végezte munkáját, igen nagy szakmai és erkölcsi elismeréssel. Valamennyi munkáltató kiemelte jellemzésében a lankadatlan szorgalmát, példás ügy- és ügyfélszeretetét, alapos jogász felkészültségét, emelkedett gondolkozását, az ügyek körültekintő értékelését, eredményességét.

Újra kezdi a család az életét Magyarországon a semmiből. 1953 júniusában – több száz bírótársával együtt – elbocsátják a Legfelsőbb Bíróságtól az úgynevezett B lista alapján. Indok: polgári beállítottság, nyugatos, klerikális.

A család nyolcgyermekes családjából újrakötött harisnya előállításával, majd pulóverek kötésével próbálja fenntartani magát. Később jogtanácsosként sikerül elhelyezkednie, majd a 2. sz. Ügyvédi Munkaközösség tagja lesz egészen 1976-ig, nyugdíjba vonulásáig.

1959-ben a magyar – román államközi jogsegélyegyezmény keretében egydéli felhatalmazást kap az Igazságügyi Minisztériumtól a romániai magyarok hazai vagyoni ügyei képviselőre.